

Український державний університет залізничного транспорту

Затверджено
рішенням вченої ради
факультету Управління процесами
перевезень
прот. № ____ від _____ 2024 р.

Рекомендовано
на засіданні кафедри
економіки та управління виробничим і
комерційним бізнесом
прот. № ____ від _____ 2024 р.

СИЛАБУС З ДИСЦИПЛІНИ
ОСНОВИ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ У ТРАНСПОРТНІЙ ГАЛУЗІ

I семестр 2024-2025 навчального року

освітній рівень другий (магістр)

галузь знань 27 Транспорт

спеціальність 272.02 Транспортні технології (на залізничному транспорті)

освітня програма: Організація перевезень і управління на транспорті

Час та аудиторія проведення занять: згідно розкладу - <http://rasp.kart.edu.ua/>

1. Команда викладачів:

Лектор:

Овчиннікова Вікторія Олексіївна (доктор економічних наук, професор),

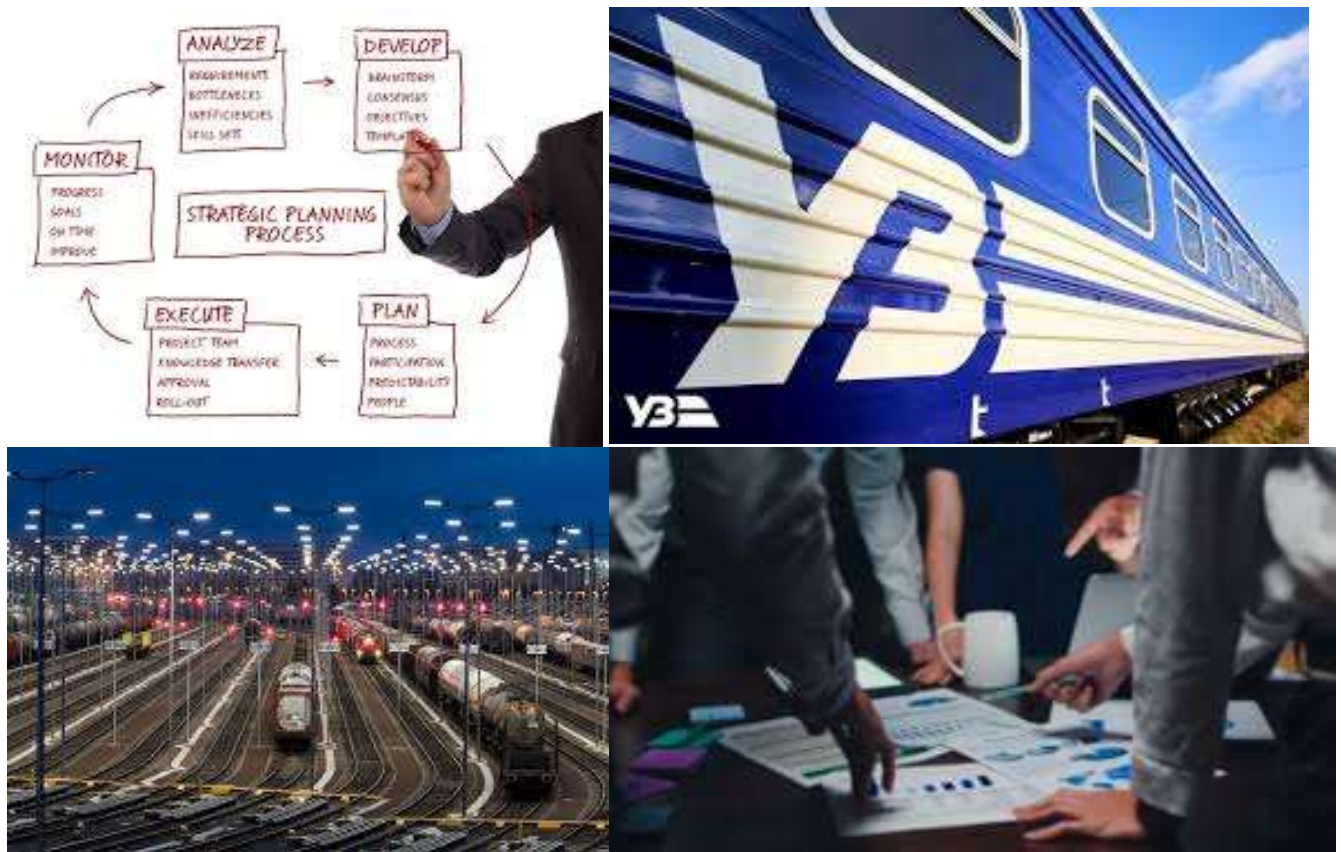
Контакти: +38 (057) 730-10-97, e-mail: ovchinnikova_vo@kart.edu.ua

Години прийому та консультації: понеділок 12-40 - 15-00

Розміщення кафедри: Місто Харків, майдан Фейєрбаха, 7, 3 корпус, 5 поверх,
аудиторія 505.

Веб сторінка курсу: <http://kart.edu.ua/>

Додаткові інформаційні матеріали: <http://metod.kart.edu.ua>

ОСНОВИ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ У ТРАНСПОРТНІЙ ГАЛУЗІ

I семестр 2024/2025

Лекції та практики проводяться відповідно до розкладу занять
<http://rasp.kart.edu.ua/>

Дистанційно лекції та практики проводяться за допомогою zoom-конференцій
(ідентифікатор – 3588309541; код доступу – 146626)

Команда викладачів:

Лектор: Овчиннікова Вікторія Олексіївна
Контакти: +38 (057) 730-10-97, ovchinnikova_vo@kart.edu.ua
Години прийому та консультацій: понеділок 12-40 - 15-00

Постійна зміна факторів зовнішнього середовища та його невизначеність, складна геополітична ситуація у світі, посилення інтеграційних процесів, активізація процесів цифровізації та роботизації, загострення конкуренції на міжнародному і на вітчизняному ринках транспортно-логістичних послуг викликають необхідність вивчення, дослідження і вдосконалення положень стратегічного планування транспортною галуззю, адже воно є основою для результативного управління будь-яким процесом.

Розширення функціональної проблематики стратегічного планування, ускладнення завдань, які має вирішувати ефективна система стратегічного управління сучасного транспортного бізнесу формують стійку тенденцію до інтеграції управлінських методів, інструментів та технологій з метою досягнення максимального синергетичного ефекту в процесах менеджменту підприємств залізничного транспорту. Саме тому сьогодні особливо гостро постає питання пошуку дієвих економічних моделей стратегічного планування в транспортній галузі.

Курс має на меті сформувати та розвинути наступні компетентності студентів:

Заплановані загальні компетентності (ЗК):

ЗК3 Здатність до пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел

ЗК5 Здатність розробляти проекти та управляти ними

ЗК8 Здатність генерувати нові ідеї (креативність)

Фахові компетентності (ФК):

ФК2 Здатність до визначення та застосування перспективних напрямків моделювання транспортних процесів

ФК5 Здатність до управління вантажними перевезеннями за видами транспорту

ФК6 Здатність до управління пасажирськими перевезеннями за видами транспорту

ФК7 Здатність до управління транспортними потоками

ФК12 Здатність вибирати та застосовувати на практиці методи дослідження, планування та проведення необхідних експериментів; інтерпретувати результати та робити висновки щодо оптимальності рішень, що приймаються у сфері транспортних систем і технологій

Чому ви маєте обрати цей курс?

Якщо Вас цікавить вміння системного використання різноманітних технологій та інструментарію стратегічного планування транспортною галуззю, що господарює в умовах мінливого зовнішнього середовища, для обґрунтування ефективних управлінських рішень, що будуть сприяти максимальній реалізації обраних стратегічних орієнтирів розвитку, тоді Вам обов'язково варто пройти цей курс!

Від здобувачів очікується: базове розуміння економіки, а також обізнаність в питаннях стратегічного планування.

Третина змісту курсу присвячена вивченню системної характеристики стратегічного планування, а дві інші третини курсу охоплюють вивчення технологій та інструментарію стратегічного планування транспортною галуззю як основи для обґрунтування ефективних управлінських рішень (методика розробки карти стратегічних груп, SWOT – матриця, PEST-матриця, модель життєвого циклу товару на ринку, метод розриву, метод кривої досвіду, процес формування, стратегічних змін і досягнення цілей, методики вивчення впливу мікросередовища на діяльність транспортної галузі, матриці БКГ, Мак-Кінсі, АДЛ та ін).

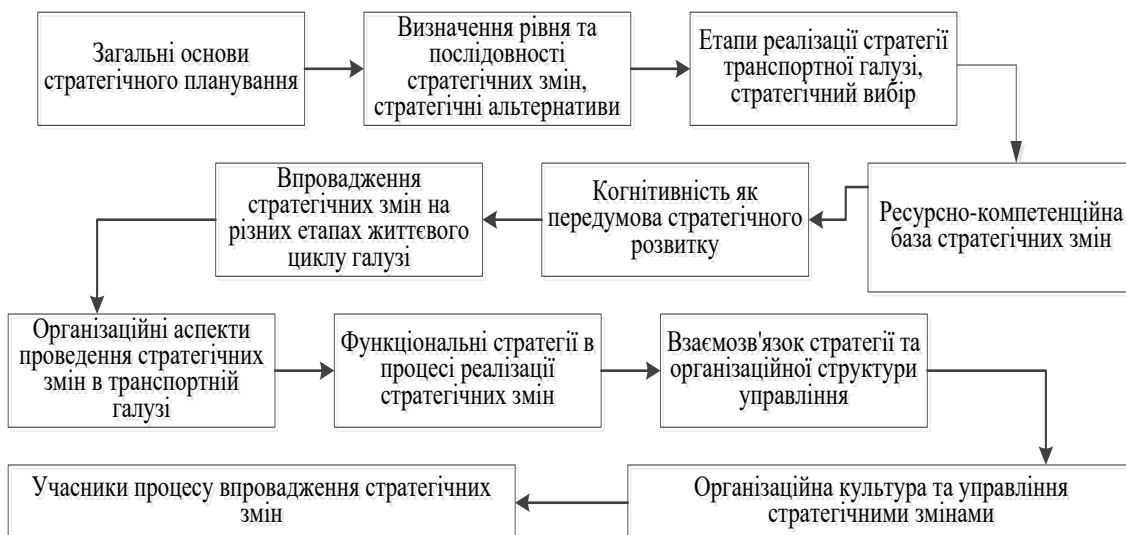
Команда викладачів буде готова надати будь-яку допомогу з деякими з найбільш складних аспектів курсу по електронній пошті, на форумі і особисто - у робочий час.

Організація навчання

Цей курс, який вивчається з січня по червень, надає студентам системне уявлення про стратегічне планування транспортною галуззю та забезпечує набуття практичних навичок з використання технологій та інструментарію стратегічного планування в умовах мінливого макро- та мікросередовища.

Курс складається з однієї лекції на тиждень і одного практичного заняття раз на два тижні. Він супроводжується текстовим матеріалом, презентаціями та груповими завданнями. Студенти матимуть можливість застосовувати отримані знання та вирішувати практичні завдання протягом обговорень в аудиторії та вирішення практичних завдань щодо формування корпоративної стратегії та різного роду забезпечуючих стратегій транспортної галузі.

Теми курсу

Стратегічне планування у транспортній галузі / схема курсу

Поміркуй	Лекції	Виконай
	Запрошені лектори	
	Лекції	
	Презентації	
	Обговорення в аудиторії	
	Групові завдання	
	Індивідуальні консультації	
	Залік	

Практичні заняття курсу передбачають поступове виконання завдання щодо вироблення якісних економічно обґрунтованих стратегічних планів та рішень для транспортної галузі, а також узагальнення результатів власних розрахунків, пропозицій та розробок. Виконання завдання супроводжується залученням знань суміжних дисциплін, що доповнюють теми, та формує у студента інформаційну та комунікативну компетентності.

Ресурси курсу

Інформація про курс розміщена на сайті Університету (<http://kart.edu.ua>), включаючи навчальний план, лекційні матеріали, презентації, завдання та правила оцінювання курсу)

Додатковий матеріал та посилання на електронні ресурси доступні на сайті Університету у розділі «дистанційне навчання» поряд із питаннями, над якими необхідно поміркувати під час підготовки для обговорення в аудиторії. Необхідна підготовка повинна бути завершена до початку наступної лекції. Ви повинні бути готовими до дискусій та мозкових штурмів – ми хочемо знати, що ви думаєте!

Приклади питань для обговорення доступні на слайдах відповідних презентацій.

Лекції та практичні заняття

Список основних лекцій курсу наведений нижче.

Тиждень	Кількість годин	Тема лекції	Кількість годин	Тема практичних, семінарських та лабораторних занять
1	2	3	4	5
1	2	Загальні основи стратегічного планування	2	Ділова ситуація. Визначити своє ставлення до вищої управлінської роботи
2	2	Визначення рівня та послідовності стратегічних змін	2	Особливості визначення рівня та послідовності стратегічних змін відповідно до стратегії
3	2	Стратегічні альтернативи	2	Стратегічні альтернативи та їх вибір
4	2	Етапи реалізації стратегії транспортної галузі	2	Визначення головних етапів реалізації стратегій
5	2	Стратегічний вибір	2	Застосування матричних моделей в стратегічному виборі
6	2	Ресурсно-компетенційна база стратегічних змін	2	Визначення ресурсно-компетенційної бази для реалізації стратегії
7	2	Когнітивність як передумова стратегічного розвитку	2	Система управління ресурсами

1	2	3	4	5
Модульний контроль знань				
8	2	Впровадження стратегічних змін на різних етапах життєвого циклу галузі	2	Аналіз можливостей і загроз. Аналіз привабливості галузі і конкуренції в ній
9	2	Організаційні аспекти проведення стратегічних змін в транспортній галузі	2	Окреслення організаційних аспектів щодо проведення стратегічних змін
10	2	Стратегічна інформація в процесі проведення стратегічних змін	2	Формування інформаційної системи стратегічного управління
11	2	Функціональні стратегії в процесі реалізації стратегічних змін	2	Особливості формування функціональних стратегій
12	2	Взаємозв'язок стратегії та організаційної структури управління	2	Функціональні стратегії та їх взаємозв'язок.
13	2	Організаційна культура та управління стратегічними змінами	2	Організаційна структура управління в залежності від виду обраних стратегій
14	2	Учасники процесу впровадження стратегічних змін	2	Особливості впровадження організаційної культури в транспортній галузі
15	2	Рівні управління і системи контролю впровадження стратегічних змін	2	Функції ради директорів та відділу стратегічного планування у процесі реалізації стратегічного управління
Модульний контроль знань				
Залік				

Правила оцінювання

При заповненні відомості та залікової книжки (індивідуального навчального плану) студента, оцінка, виставлена за 100-бальною шкалою, повинна бути переведена до національної шкали (5, 4, 3,) та шкали ECTS (A, B, C, D, E)

Визначення назви за державною шкалою(оцінка)	Визначення назви за шкалою ECTS	За 100 бальною шкалою	ECTS оцінка
ВІДМІННО – 5	Відмінно – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90-100	A
ДОБРЕ – 4	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	82-89	B
	Добре – в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	75-81	C
ЗАДОВІЛЬНО - 3	Задовільно - непогано, але зі значною кількістю недоліків	69-74	D
	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії	60-68	E
НЕЗАДОВІЛЬНО - 2	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим як отримати залік (без повторного вивчення модуля)	35-59	FX
	Незадовільно - необхідна серйозна подальша робота (повторне вивчення модуля)	<35	F

Завдання на індивідуальну роботу:

В якості індивідуальних завдань передбачено написання студентами реферативної роботи за індивідуальними завданнями, що охоплює декілька найбільш важливих тем.

1. Фази еволюційного розвитку системи планування. Охарактеризуйте їх.
2. Розкрийте основні етапи формування стратегії транспортної галузі.
3. Зміни в організаційній структурі управління транспортною галуззю при переході до стратегічного планування.
4. Зміст інформаційно-аналітичного забезпечення розробки стратегії.
5. У чому полягає логіка вивчення середовища транспортної галузі? Форми і методи пошуку інформації про його стан.
6. У чому полягають особливості макросередовища транспортної галузі і важливість його предметного вивчення, особливо в Україні?
7. Елементи-фактори мікросередовища транспортної галузі. Коротко охарактеризуйте їх.
8. Охарактеризуйте конкурентні сили у галузі за І. Портером.
9. Що слід розуміти під ключовими факторами успіху і критеріями визначення привабливості чи непривабливості галузі?
10. Методики вивчення впливу мікросередовища на діяльність транспортної галузі.
11. Розкрийте поняття внутрішнього середовища і необхідність його аналізу як системи.
12. В чому суть декомпозиції системи внутрішнього середовища і її критеріїв.
13. Наведіть порядок (методику) діагностики внутрішнього стану транспортної галузі на умовному прикладі.
14. Назвіть основні методи досліджень внутрішнього середовища та різницю між слабкими сторонами і стратегічними проблемами.
15. Охарактеризуйте методику складання профілю середовища транспортної галузі.
16. Розкрийте поняття цілей транспортної галузі, їх функцій і різницю між цілями і місією.
17. Охарактеризуйте етапи процесу формування, змін і досягнення цілей.
18. Розкрийте поняття ієрархії цілей і "дерева цілей".
19. Охарактеризуйте види зв'язків між цілями, причини їх коректування і способи розв'язання конфлікту цілей.
20. Розкрийте суть і основні завдання корпоративної стратегії.
21. Надайте загальну характеристику базових корпоративних стратегій.
22. Охарактеризуйте стратегічні альтернативи, що відносяться до стратегії зростання, стабілізації та скорочення.
23. Розкрийте суть і можливості використання у стратегічному аналізі моделі життєвого циклу товару на ринку.
24. Розкрийте суть матриці "продукт-ринок".
25. Розкрийте загальні поняття портфельної стратегії і її чотирьох компонентів за Ансоффом.
26. Розкрийте поняття портфельного аналізу, його мету і основні проблеми.
27. Розкрийте поняття стратегічної одиниці бізнесу і стратегічної зони господарювання, їх необхідність і практичне значення.
28. З якою метою визначають затрати на вхід/вихід з галузі і синергетичні ефекти?
29. Назвіть критерії для оцінки потенційних можливостей підприємства і загальну послідовність прийняття рішень у стратегічному аналізі.
30. Що таке початковий і оперативний синергізм і значення цих понять у стратегічному аналізі.
31. Розкрийте поняття матричних методів і охарактеризуйте основні етапи портфельного аналізу за матричними методами.
32. Охарактеризуйте будову матриці БКГ в цілому і кожного її квадранту.

33. Охарактеризуйте будову матриці Мак-Кінсі і її значення у портфельному аналізі.
34. Розкрийте порядок побудови матриці Мак-Кінсі.
35. Як використати матрицю Мак-Кінсі для формулювання портфельної стратегії?
36. Охарактеризуйте значення і будову матриці АДЛ.

За вчасне та вірне виконання завдання нараховується **20 балів до поточного модульного контролю**. За невиконане завдання бали не нараховуються. Необхідний обсяг виконання завдання складає 50% на перший модульний контроль і 100% на другий модульний контроль. Перебіг поточного виконання завдання та питання для обговорення надсилаються на e-mail викладача або перевіряються ним особисто.

Ступінь залученості:

Мета участі в курсі – залучити вас до дискусії, розширити можливості навчання для себе та своїх однолітків та дати вам ще один спосіб перевірити свої погляди на питання використання технологій та інструментарію стратегічного управління транспортною галуззю та обґрунтування ефективних стратегічних плануів. Участь буде оцінюватися на основі кількості та вірності ваших відповідей. Питання, хоча й заохочуються, однак не оцінюються в цьому блоці. Ми намагаємося надати всім студентам рівні та справедливі можливості для підвищення власною залученості. **Максимальна сума становить 10 балів.**

Практичні заняття:

Оцінюються за відвідуваннями (до 3 балів), ступенем залученості (до 7 балів) та стислою презентацією виконаного завдання (до 5 балів). Ступінь залученості визначається участю у роботі дискусійного клубу з питань використання технологій та інструментарію бюджетного та фінансового управління підприємством для обґрунтування ефективних управлінських рішень. **Максимальна сума становить 30 балів.**

Модульне тестування:

Оцінюються за вірними відповідями на тестові модульні питання (20 питань в тесті, кожна вірна відповідь оцінюється в 2 бали). **Максимальна кількість становить 40 балів за модуль.**

Залік

Студент отримує оцінку за результатами модульного 1-го та 2-го контролю шляхом накопичення балів. Максимальна кількість балів, яку може отримати студент становить 100 (до 60 балів поточного контролю та до 40 балів тестування). Середнє арифметичне суми модульних оцінок складає бал з дисципліни. Якщо студент не погоджується із запропонованими балами він може підвищити їх на заліку, відповівши на питання в білеті.

Програмні результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент отримає знання з теоретичних та методологічних положень стратегічного планування, а також оволодіє навичками роботи з методичним апаратом стратегічного управління необхідний для визначення стратегічних перспектив розвитку транспортної галузі; буде вміти: проаналізувати сильні та слабкі сторони транспортної галузі, її конкурентні можливості; дослідити фактори, що впливають на інтенсивність конкуренції в галузі, бар'єри входу в галузь, конкурентну силу постачальників та покупців; застосувати модель п'яти конкурентних сил галузі; використовувати карти стратегічних груп для оцінки конкурентної позиції товаровиробників в галузі; виконувати стратегічний аналіз витрат; обирати стратегії досягнення конкурентоспроможності галузі за витратами; оцінювати конкурентні сили транспортної галузі; формувати сфокусовані стратегії низьких витрат, диференціації, конкурентні стратегії на різних етапах розвитку галузі, стратегії відновлення (для кризових ситуацій).

Результат навчання (РН):

РН1 Відшукувати необхідну інформацію у науково-технічній літературі, базах даних, інших джерелах, аналізувати і об'єктивно оцінювати інформацію у сфері транспортних систем і технологій та з дотичних міжгалузевих проблем РН2 Розробляти, обґрунтовувати і приймати ефективні рішення з питань розвитку соціально-економічних систем та управління суб'єктами економічної діяльності

РН4 Приймати ефективні рішення у сфері транспортних систем і технологій з урахуванням технічних, соціальних, економічних та правових аспектів, генерувати і порівнювати альтернативи, оцінювати потрібні ресурси і обмеження, аналізувати ризики

РН6 Розробляти нові та удосконалювати існуючі транспортні системи та технології, визначати цілі розробки, наявні обмеження, критерії ефективності та сфери використання

РН8 Розробляти технології вантажних та пасажирських перевезень за видами транспорту на основі наукових досліджень і релевантних даних

РН15 Планувати і виконувати наукові дослідження в сфері транспортних систем і технологій, обирати ефективні методи дослідження, аналізувати результати та обґрунтовувати висновки

Команда викладачів:

Овчиннікова Вікторія Олексіївна (<http://kart.edu.ua/kafedra-euvkb-ua/kolectuv-kafedru-euvkb-ua/zubenko-vo-ua><http://kart.edu.ua/kafedra-euvkb-ua/kolectuv-kafedru-euvkb-ua/zubenko-vo-ua>) – лектор з економічної діагностики в УкрДУЗТ. Отримала ступінь д.е.н. за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством в УкрДУЗТ у 2018 році. Напрямки наукової діяльності: стратегічне управління, економічна діагностика, економічне управління підприємством, економічний аналіз, економіка роботизованих технологій, забезпечення ефективності інноваційної діяльності, управління розвитком залізничного транспорту.

Кодекс академічної доброчесності

Порушення Кодексу академічної доброчесності Українського державного університету залізничного транспорту є серйозним порушенням, навіть якщо воно є ненавмисним. Кодекс доступний за посиланням: <http://kart.edu.ua/documentu-zvo-ua>

Зокрема, дотримання Кодексу академічної доброчесності УкрДУЗТ означає, що вся робота на іспитах та заліках має виконуватися індивідуально. Під час виконання самостійної роботи студенти можуть консультуватися з викладачами та з іншими студентами, але повинні самостійно розв'язувати завдання, керуючись власними знаннями, уміннями та навичками. Посилання на всі ресурси та джерела (наприклад, у звітах, самостійних роботах чи презентаціях) повинні бути чітко визначені та оформлені належним чином. У разі спільної роботи з іншими студентами над виконанням індивідуальних завдань, ви повинні зазначити ступінь їх залученості до роботи.

Інтеграція студентів із обмеженими можливостями

Вища освіта є провідним чинником підвищення соціального статусу, досягнення духовної, матеріальної незалежності і соціалізації молоді з обмеженими функціональними можливостями й відображає стан розвитку демократичних процесів і гуманізації суспільства.

Для інтеграції студентів із обмеженими можливостями в освітній процес Українського державного університету залізничного транспорту створена система дистанційного навчання на основі сучасних педагогічних, інформаційних, телекомунікаційних технологій.

Доступ до матеріалів дистанційного навчання з цього курсу можна знайти за посиланням: <http://do.kart.edu.ua/>